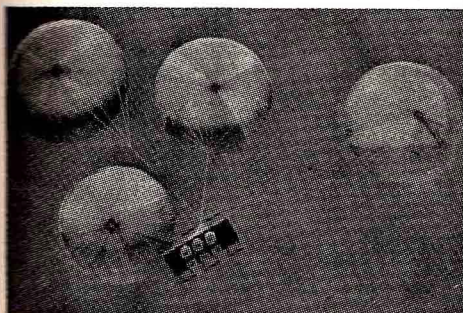

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

UBLAŽAVANJE UDARA PRILIKOM SPUŠTANJA OPREME PADOBRANOM

Četiri padobrana i 6 novih »vazdušnih dušeka« ublažuju udar prilikom ispuštanja teške ratne opreme. Ovi su opiti izvršeni u Pomorskoj pomoćnoj vazdušnoj bazi u El Sentru, u Kaliforniji.

Ovi dušeci, oblika bureta, pune se vazduhom u toku pada sa teretnog aviona, ublažuju udar prilikom spuštanja i zatim splašnjavaju.

Smatra se da se prilikom padobranskog spuštanja oružja, džipova, buldožera i druge opreme, dejstvo sudara sa tlom smanjuje za dve trećine.

(The Army Combat Forces Journal, septembar 1955)

BRAZILIJA IZGRADUJE POMORSKE BAZE

Krajem oktobra 1955 novinarima je pokazana nova pomorska baza u Val de Kaesu, na ušću Amazona. Njena se izgradnja bliži kraju, a projektovana je tako da duž njenih gatova mogu jednovremeno pristati 4 broda od po 12.000 tona, a ima i dokove za jedan brod od 12.000, ili dva broda od po 3.000 tona. Baza će raspolagati potpunim uređajima i postrojenjima za snabdevanje hranom, vodom, municijom i drugim potrebama za eskadru znatne jačine. Pored toga, ona ima veliki centar veze, stanicu za radarsku kontrolu pravca, kao i kasarnu za četvu pomorske pešadije, koja bi bila upotrebljena u toj oblasti.

Ovo je samo jedna u čitavom nizu baza koje su planirane u Severnoj Braziliji.

S obzirom na ogromno prostranstvo i udaljenost Severa i Juga, smatra se da centar veze i stanica za radarsku kontrolu predstavljaju istu vrednost kao i svi ostali elementi baze u Val de Kaesu. Ona je bila planirana još 1942, ali su intenzivni radovi otpočeli tek 1950.

(The New York Times, 6 novembar 1955)

BRITANSKA ZAJEDNICA NARODA

REORGANIZACIJA NARODNE ODBRANE U BRITANIJI

Pretsednik vlade, Antoni Idn, nagovestio je u Donjem domu korenite promene u sistemu britanske Narodne odbrane. Ova se promena sastoji u stvaranju

novog položaja — predsednika Komiteta načelnika generalštabova — po ugledu na Američku armiju.

Predsednik Komiteta pretstavljaće istovremeno sve britanske oružane snage na raznim međunarodnim vojnim konferencijama i biće direktno potčinjen ministru Narodne odbrane, čija će opet nadležnost biti sada znatno proširena na planu civilne zaštite.

Prvi predsednik Komiteta biće dosadašnji načelnik Generalštaba britanskog vazduhoplovstva, maršal Vilijam Dikson, koji će ujedno biti i vojni predstavnik Britanije u NATO-u.

(*Revue militaire d'information*, 25 novembar 1955)

BRITANIJA ZADRŽAVA DVOGODIŠNJI VOJNI ROK

Početkom novembra prošle godine, uprkos oštroj opoziciji laburista — 326 za i 263 protiv — Donji dom je odlučio da se u Britaniji zadrži dvogodišnji vojni rok. Kao što je predsednik vlade Idn to već ranije saopštio, britanska vlada trenutno smatra za celishodnije da se, pomeranjem doba starosti prilikom stupanja u vojsku, smanje britanske oružane snage, a ne da se skraćuje vojni rok. Na taj bi se način broj vojnika pod oružjem smanjio u toku sledeće dve godine za oko 100.000 ljudi, tako da bi u martu 1958 efektivni britanskih oružanih snaga ukupno iznosili oko 700.000 ljudi.

Prilikom diskusije u Donjem domu ministar Narodne odbrane, Selvin Lojd, saopštio je, pored ostalog (i to prviput), da su britanske oružane snage, počev od 1952 naovamo, već pretrpele smanjenje svojih efektiva za oko 70.000 ljudi. U toku ovih pet godina, tj. od 1953 do 1958, ukupno smanjenje iznosiće oko 20% od ukupnog broja što je, po mišljenju Selvina Lojda, isto tako značajan potez kao što je aktuelna delimična demobilizacija snaga zemalja Istočne Evrope. Još su značajnije njegove napomene o nemogućnosti Britanije da u slučaju oružanog sukoba, koji bi se vodio savremenim sredstvima, pošalje rezervne divizije u Evropu. Po njegovim rečima Britanija ima nameru da zadrži sve snage koje predviđa njen doprinos Organizacije NATO-a. Međutim, on nije mogao da zagarantuje da već jedan deo britanskih snaga, stacioniranih u Zapadnoj Nemačkoj (oko 4 i po divizije), nije u toku zadnje dve godine pretrpeo izvesno osipanje. Pritom je Selvin Lojd priznao da će i strategiska rezerva britanskih oružanih snaga biti smanjena.

No, najveće interesovanje u toku ove debate u Donjem domu izazvalo je pitanje izvesnog labavljenja saradnje u Atlantskoj zajednici. Glavni razlog zbog koga britanska vlada želi da zadrži dosadašnji sistem dvogodišnjeg vojnog roka nalazi se, izgleda, u nepoverenju koje Englezi imaju u pogledu daljih namera Amerikanaca, kao i efikasnost postojećeg oružja na Kontinentu. Kod izvesnih Engleza postoji bojazan, iako se niko ne usuđuje da ovo otvoreno izjavi, da bi smanjenje vojnog roka u Britaniji pobudilo SAD da povuku veći deo svojih jedinica iz Evrope.

Britanski ministar Narodne odbrane izjavio je zatim da bi zavođenje obaveznog vojnog roka od 18 meseci smanjilo efikasnost britanskih oružanih snaga na polovinu, dok bi uvođenjem vojnog roka od 12 meseci njihova efikasnost bila svedena na nulu.

Posle ove izjave Selvina Lojda uzeo je reč Bevan. On je zatražio objašnjenje da li ova zvanična izjava ministra Narodne odbrane ne znači donekle »osudu« drugih zemalja — članica NATO-a, s obzirom da, izuzev Grčke i Turske, nijedna druga zemlja — članica NATO-a nema tako dug vojni rok. Drugi govornik opozicije, Stok, bio je još jasniji: ili je Britanska armija manje efikasna od armije ostalih zapadnoevropskih zemalja ili te zemlje ne rade onako kako ih na to obavezuje članstvo u NATO-u.

Nasuprot stručnjacima britanske vlade, laburisti smatraju da su rukovodioci Britanske armije, donekle, podbacili u svom zadatku, odnosno da u Armiji dolazi

do velikog »rasipanja« vremena i radne snage. Nekoliko trenutaka pre početka ove debate neki su poslanici u svojim interpelacijama ukazali na pojedine slučajeve regruta britanskog vazduhoplovstva koji provode najveći deo vremena u pranju sudova po oficirskim kućama ili u posluživanju pića po oficirskim domovima i menzama, dok im je stvarna vojna obuka ograničena na svega 8—9 nedelja.

(*Monde*, 4 novembar i *Revue militaire d'information*, 25 novembar 1955)

DA LI ĆE BRITANIJA FORMIRATI LEGIJU STRANACA

Organ britanske Laburističke partije doneo je članak o eventualnom obrazovanju britanske legije stranaca, koji ovde prenosimo u izvodu i bez komentara: Rukovodioci britanske odbrane proučavaju planove za formiranje strane legije, koja bi delimično bila popunjena raseljenim licima. U roku od 5—10 godina ova bi legija dostigla jačinu od oko 12.000 ljudi.

Sugestiju za ovo dali su eksperti Vojne lige (*Army League*) — grupa vojnih mislilaca, ranijih generala i narodnih poslanika.

Prema njihovom mišljenju, raseljena lica i nezaposleni mladi ljudi našli bi prirodan izlaz stupanjem u britansku vojnu službu ovoga tipa. Oni ne moraju svi biti Evropljani, jer, naprimer, »Gurke«, takođe predstavljaju vrstu strane legije.

Ovo je jedan od bezbroj predloga koji se čine po pitanju reorganizacije i pojačanja britanske vojske atomskog doba.

Kolonijalne snage. — Liga takođe predlaže da se formiraju:

Korpus pomoćnih službi, koji bi Armiju popunjavao tehničarima, šoferima, polukvalifikovanim radnicima, itd. Ovaj bi se korpus popunjavao ljudstvom iz kolonijalnih i stranih izvora, kao sa Malte, Gibraltara, Kipra, iz Zapadne Indije i Italije.

Proširenje afričkih snaga, po ugledu na bivšu Indisku armiju. Pretpostavlja se da bi bilo moguće formirati oko 5 divizija, od kojih 2 divizije za službu izvan Afrike.

Specijalna služba žandarmerije, trebala bi da smeni 3 divizije koje su sada angažovane u policijskim operacijama. Njen zadatak bile bi protivgerilske operacije, kao i unutrašnja služba u oblastima kao što su Malaja i Kenija.

*

Na pitanje da li je danas vojska potrebna, Vojna liga je odgovorila potvrdno:

»Iako termonuklearno oružje može biti uspešno sredstvo za odstranjivanje sveopšteg rata, kopnene snage ostaće i dalje bitan element za sprečavanje počesnog uništavanja od strane lokalnih i ograničenih agresivnih akcija«.

(*Daily Herald*, 12 novembar 1955)

UDVOSTRUČENA PROIZVODNJA BRITANSKE AVIONSKE INDUSTRIJE

Britansko Ministarstvo snabdevanja izdalo je jedno saopštenje u kome se kaže da se proizvodnja aviona u Britaniji u toku poslednjih 5 godina udvostručila. Danas britanska avionska industrija proizvodi 2,25 puta više aviona nego 1950.

Novi lovački avion-presretač, verovatni naslednik *P.1*, takođe je pomenut. To je *S-R 53*, fabrike *Saunders-Ro* koji je snabdeven kombinacijom raketnog i turbomlaznog motora.

Avion P. D. 11, koji gradi fabrika *Short Brothers*, namenjen je vertikalnom uzletanju i sasvim se logično može zaključiti da će razvoj ovog aviona imati veliki uticaj na evoluciju *S-R 53* i druge lovačke avione budućnosti.

U saopštenju se isto tako potvrđuje vest da su avion *P.1*, verovatni naslednik aviona *Hawker-Hunter*, i avion za naučna ispitivanja *F. D. 2*, fabrike *Fairey*, redovno postizavali nadzvučnu brzinu ne samo u horizontalnom letu nego i prilikom penjanja u vis. Jedan predstavnik fabrike *English Electric* izjavio je nedavno da je *P.1*, prviput postigao nadzvučnu brzinu prilikom penjanja u vis još 1954, pre francuskog aviona *SO. 9000 Trident*, ali u to vreme obziri bezbednosti nisu dozvoljavali da se ovo postignuće objavi.

(*Weekly News Letter of the Society of British Aircraft Constructors*, novembar 1955)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

MANEVAR ÉCLAIR

Manevar *Éclair*, u kome je učestvovala francuska 7 mehanizovana divizija, odvijao se od 18 do 24 septembra prošle godine u četvorougaojniku Štuttgart — Donaušingen — Bregenc — Ulm i imao je za cilj da proširi iskustvo ranijeg manevra *Javelot II* iz 1954, koji je, ustvari, i doveo do formiranja 7 mehanizovane divizije u toku prvog polugođa 1955. Na taj način ovo je bila i prva vežba novoformirane divizije.

Pod dvojakom pretpostavkom, atomskog i klasičnog rata, manevar je trebao da potvrdi sposobnost ove divizije, njenu gipkost i pokretljivost, i to:

1) u okviru odbrane — podrazumevajući zatvaranje jedne breše i akciju usporavanja na paralelnim pravcima;

2) u obimu napada — izvođenjem jednog rejda u neprijateljsku pozadinu. Osim toga, posebno su razmatrani izvesni logistički problemi koji su iskršavali u toku pojedinih situacija.

U manevru su učestvovali:

— 7 mehanizovana divizija (cela),

— oklopni sastav jačine: 1 bataljon motorizovane pešadije i 36 lakih tenkova M. 24 (3 čete),

— rukovodeći i sudiski organi,

— vazduhoplovne snage za podršku.

Sastav 7 mehanizovane divizije bio je sledeći:

— 1 grupa helikoptera *Hiller* za štabnu službu i izvidanje;

— četa za vezu,

— bataljon komandosa,

— izviđačka grupa od 3 čete,

— 2 mešovita (združena) puka od po 1 izviđačke čete, 2 čete tenkova *AMX*,

2 čete tenkove desantne pešadije,

— 1 pešadiski puk sastava: četa tenkova *AMX* i 4 pešadiske čete,

— divizion za artiljerijsko instrumentalno izvidanje,

— 1 artiljerijska grupa od 105 *AMX*,

— 1 grupa *PAA*,

— 1 inženjerijski bataljon,

— 1 bataljon za opsluživanje.

Ukupno oko 7.500 ljudi i više od 2.000 vozila.

*

Manevar *Éclair* može se raščlaniti na četiri faze:

— Prva faza se sastojala u nastupnom maršu velikog obima; 7 mehanizovana divizija izvršila je noćni pokret od 130-150 km (po pukovima), brzinom od 20 km/čas za mešovite, a 35 km/čas za ostale pukove. Za vreme ovog kretanja civilni saobraćaj po putevima nije bio prekinut.

— Druga faza je obuhvatila zatvaranje jedne breše od 25 km koju su stvorili neprijateljski atomski projektili. Radilo se o prikupljanju podataka o neprijatelju i organizovanju akcije usporavanja na osnovu tih podataka. Mešoviti puk predstavljao je glavno oruđe u ovoj akciji, tako da se može prihvatiti kao realno da on po danu efikasno može da zatvori zonu od 8-10 km.

— U trećoj fazi došlo je do brze promene pravca akcije usporavanja i ona se nastavila i po noći. Uprkos slabih neprijateljskih snaga koje su se pritom pojavile, noćni raspored 7 mehanizovane divizije pokazao se vrlo osetljivim, naročito u slučaju da je neprijatelj imao vremena za dnevno izviđanje njenih položaja.

— U četvrtoj fazi izvršen je rejđ, u dubini od 30 km, u neprijateljsku pozadinu.

*

Ova prva »proba« 7 mehanizovane divizije, kao i izvesne nerealne situacije koje obično prate svaki mirnodopski manevar, nije dozvolila, da se izvuku definitivni zaključci o mogućnostima ove divizije ili o eventualnim formacijskim izmenama. No, i pored toga, prvi rezultati sa ovog manevra su sledeći:

— Upotrebljena oklopna vozila pokazala su, uprkos obimu i brzini pokreta, dobre rezultate. Top kalibra 75 Vo/1000 znatno je povećao vatrenu moć jedinica kojima je bio pridodat, iako pritom nimalo nije smanjivao njihovu pokretljivost.

Bestrajno oruđe SS10, montirano na džipu, predstavljalo je efikasno sredstvo za podršku u PT borbi; ali, radi njegovog što boljeg dejstva u buduće, bilo bi korisnije ako bi se pristupilo izvesnoj centralizaciji grupa SS10.

— Manevar *Eclair* ukazao je na slabosti mešovitog (združenog) puka, odnosno na nedovoljan broj manjih streljačkih jedinica u njemu. Ove bi jedinice omogućile mešovitom puku da lakše parira neprijateljske infiltracije i da uspešnije izvodi lokalna ofanzivna dejstva, koja bi se oslanjala na kombinovano dejstvo tenk AMX — streljačke jedinice.

— Prostranstvo zone dejstva dodeljene 7 mehanizovanoj diviziji ukazalo je i na delikatn problem artiljerijske vatrene podrške. Ovakav tip jedinice retko ima potrebu za klasičnim koncentracijama vatre i zahteva najčešće neposredno otvaranje vatre na izvesnu tačku u zoni dejstva, možda samo i nekoliko topovskih granata radi usporavanja neprijateljskog kretanja. Ova bi činjenica mogla da utiče na povećanje sadašnjeg broja bacača u ovoj diviziji ili na izvođenje izvesne reorganizacije sadašnje artiljerije koja bi bila bolje prilagođena ovim potrebama.

Mogućnosti grupe PAA nisu bile u srazmeri sa veličinom zone dejstva 7 mehanizovane divizije koja je, već i zbog svoje pokretljivosti i rasturenosti, malo osetljiva na dejstvo protivničkog vazduhoplovstva. Postojanje ove grupe u sastavu 7 mehanizovane divizije je sporno i može doći u obzir samo radi izvesnog povećanja samoodbrane malih jedinica.

— Pristupio tri različita elementa za manevrovanje: 2 mešovita (združena) i 1 pešadiskog puka u sastavu 7 mehanizovane divizije, ukazalo je na potrebu da ovakva jedinica treba da raspolaže sa, najmanje, 3 manevarska elementa što će mnogome olakšavati njeno manevrovanje.

— Vazdušno-kopneni karakter manevra *Eclair* potvrdio je još jednom poznato pravilo: iako se želi samo aviopodrška, vazdušno izviđanje je takođe neophodno i helikopter je jedino sredstvo komandovanja koje potpuno odgovara brzini manevrovanja jedne ovakve jedinice.

Smatra se da je ova vežba omogućila da se ocene sposobnosti 7 mehanizovane divizije prilikom izvršenja većine zadataka koji su joj bili dodeljeni. Ne upuštajući se unapred u izmene koje će posle ovog manevra biti izvršene u sastavu 7 mehanizovane divizije i koje pokazuju, uglavnom, težnju ka uvećanju njene moći putem povećanja njene veličine, što će neminovno povući za sobom i veći broj službi, pokreće se pitanje ne bi li bilo bolje da se ova divizija rastereti na taj način što bi se opet prihvatila koncepcija mehanizovane brigade, čija bi manevarska sposobnost bila daleko više u stilu ranije lake oklopne konjice.

ŠVAJCARSKA

Mr. ph. Z. B.: ABC RAT I ŠVAJCARSKA¹⁾

Prema shvatanjima mnogih švajcarskih autora karakteristika moderne ratne tehnike leži u uskoj saradnji između vojske, naučnih ustanova i industrije. Upravo ta saradnja dovodi do rezultata koji iz temelja menjaju taktiku i strategiju ratovanja. Već u vreme Drugog svetskog rata velike sile su stvorile takve savetodavne organe čiji je cilj bio da se brinu za koordinaciju pomenutih faktora. Mnogi vojni pisci vide uzroke za katastrofu Nemačke upravo u tome što je ona veoma kasno pristupila tom načinu rada i time zaostala za Saveznicima u razvoju svog ratnog potencijala.

Smatra se da će karakteristika budućeg rata biti ubacivanje ogromnih snaga i sredstava u svrhu razaranja. Ta će sredstva dejstvovati u kratkom vremenskom periodu, a moći će se primenjivati na velikim daljinama. Kao najpogodnije za tu svrhu smatra se ABC oružje.

Sve to zahteva u vezi odbrane zemlje potpunu preorijentaciju. Kao glavni preduslov za uspešnu odbranu Švajcarci postavljaju aktivno sudelovanje celokupnog stanovništva, jer smatraju da je to ne samo glavna već i jedina mogućnost za efikasnu odbranu.

Iako je u jednom eventualnom atomskom ratu besmisleno govoriti o nekoj apsolutnoj zaštiti, ipak je moguće smanjiti gubitke odgovarajućim protivmerama u koje švajcarski autori ubrajaju a) represalije atomskim oružjima; b) pasivne kolektivne mere; c) obuku vojske i civilnog stanovništva u pogledu lične zaštite.

Biološki se rat smatra mogućim, ali i odbrana u njemu može da bude vrlo efikasna. Najvažniju ulogu imaju tada služba obaveštavanja, odbrana od neprijateljske avijacije i odbrana od sabotera. Sama odbrana iziskuje veliki broj stručnog sanitetskog osoblja i veliku količinu materijala. Iz tih je razloga Švajcarska armija formirala u okviru ABC službe bakteriološko odeljenje specijalno radi suzbijanja epidemija. Organi tog odeljenja moraju biti u stanju da u najkraće moguće vreme identifikuju svaku epidemiju i dadu upute za njeno suzbijanje. Uz potreban broj stručnjaka i obezbeđena materijalna sredstva Švajcarska ne treba da se boji biološkog rata.

U pogledu hemiskog rata, po mišljenju švajcarskih vojnih autora, razvitak avijacije pruža sasvim nove perspektive kako u pogledu masovne primene tako i u pogledu iznenađenja, naročito s obzirom na neprijateljsku pozadinu čiji su gradovi i proizvodni centri osobito osetljivi. Razvitak novih t.zv. *nervnih bojnih otrova* daje hemiskom ratu nove čisto kvalitativne promene, i stavlja odbranu pred mnogo teže zadatke. Usled nemanja bojnih otrova Švajcarci se, kako oni tvrde, nalaze u vrlo teškoj situaciji u pogledu odbrane, jer nemaju vlastitih iskustava o mogućnostima njihovog dejstva, a za razliku od atomskih oružja, bojni otrovi se gotovo uopšte ne spominju od strane velikih sila i sve se pripreme vrše u najvećoj tajnosti. Zbog toga je Švajcarska prisiljena da svoja znanja prikuplja spolja, tj. da se brižljivo studiraju strane naučne vojne publikacije i koriste informacije obaveštajne službe.

Prema jednodušnom mišljenju svih švajcarskih autora, odbrana od ABC oružja nedovoljna je u Švajcarskoj jer se ne raspolaže ni potrebnim ljudstvom niti materijalom. Prema njima, u samoj prirodi totalnog rata leži činjenica da njime nije pogođena samo armija, već i celokupno stanovništvo. Zbog toga treba punu pažnju pokloniti civilnoj zaštiti. Postoji shvatanje da je potrebno u jednom telu objediniti pretstavnike armije, znanstvenih ustanova, privrede i upravnih vlasti, tako da bi to telo, u slučaju potrebe, moglo preuzeti koordinaciju poslova po personalnim i materijalnim pitanjima u vezi sa narodnom odbranom. Osim toga, potrebno je proveriti koncepcije odbrane zemlje u svetlu modernog rata

¹⁾ Pisano na osnovu niza podataka iz švajcarske literature i publicistike.

i sprovesti konzekventnu nastavu i obuku armije s obzirom na sadašnje shvatanje strategije i taktike modernog rata. Bez jasno oformljene saradnje od strane najviših organa armije nema nikakvih izgleda da bi bilo uspeha u pogledu zaštite od ABC oružja.

U Švajcarskoj je, na inicijativu načelnika sanitetske službe, stvorena u Sanitetskom odeljenju 1950 godine Sekcija za odbranu i zaštitu od ABC oružja, a za šefa te sekcije postavljen je jedan profesor Tehničke visoke škole, specijalizovan u tu svrhu. Zadatak te sekcije je da se bavi organizacijom zaštitnih i odbranbenih mera protiv ABC oružja; često konstruktivno tehnički problemi spadaju u delokrug rada Vojno-tehničkog odeljenja, dok operativna i tehnička pitanja kao i pitanje informacija spadaju u domen Generalštaba. Od važnih pitanja koja se sada rešavaju možda su najvažnija ona o promeni postojeće organizacije ABC službe i pitanje stalnog načelnika te službe.

Iz niza članaka može se kod švajcarskih autora uočiti da su oni duboko svesni uticaja koji bi ABC služba imala na budući rat, ali isto tako i toga da i mali narodi mogu itekako uspešno da se bore protiv tih oružja, samo ukoliko uredno odgovarajuću organizaciju i obezbede kadrove i materijalna sredstva.

ŠVEDSKA

ŠVEDSKO VAZDUHOPLOVSTVO¹⁾

Istorija švedskog vazduhoplovstva počinje 1912 godine, kada je švedska Zakonodavna skupština odlučila je da pošalje tri oficira u francusku avio-školu. Iste godine Armija je primila prva dva aparata, a 1913 je i letачka škola mornarice otpočela rad sa tri aparata, od kojih je jedan bio privatan dar.

Posle ovog skromnog početka broj aparata i posada postepeno se povećavao do 1925 godine, kada je Skupština predložila da avijacijske jedinice budu objedinjene u zaseban vid (rod vojske) — vazduhoplovstvo. Ova odluka sprovedena je u delo 1926 godine, tako da je Švedska bila jedna od prvih zemalja koja je raspolagala zasebnim vazduhoplovnim snagama.

Politička zategnutost pred Drugi svetski rat doprinela je jačanju snaga švedskog vazduhoplovstva. Postojala je namera da se oformi 12 bombarderskih, 3 lovačke i 6 izviđačkih eskadrila sa ukupno 257 borbenih aparata i da se škola letanja znatno proširi. Međutim, na početku rata, ujesen 1939 godine, pokazalo se da predložena reorganizacija nije bila zadovoljavajuća. Geografski položaj Švedske, izveštaji iz Finsko-ruskog zimskog rata i pouke sa drugih vojišta bili su veoma jaki argumenti za novu reorganizaciju vazduhoplovstva. Stoga je u periodu 1940—42 Skupština odlučila da ga znatno ojača.

Jedan od najvećih problema u ovom periodu razvoja pretstavljalo je obezbeđenje opreme. Švedska nije imala razvijenu avio-industriju i svoje potrebe u borbenim avionima zadovoljavala je dotada iz stranih izvora. Stoga je postalo neophodno da se otpočne sa stvaranjem švedske avio-industrije. Tako je obrazovana švedska vazduhoplovna kompanija (SAAB) koja danas ima zavidan kapacitet. SAAB je ubrzo počela proizvoditi lovačke i bombarderske aparate. Jednovremeno je učinjen znatan napredak u organizaciji obuke kadrova.

Glavna uloga švedskog vazduhoplovstva za vreme rata sastojala se u zaštiti vazdušnog prostora nad švedskom teritorijom. Ono je sprečilo nalet i vratilo nazad veći broj aviona koji su pokušali da prodru nad teritoriju zemlje, dok su istovremeno izviđačke eskadrile motrile duž obala i štatile primorski saobraćaj.

Pouke iz Drugog svetskog rata izazvale su radikalne promene u celokupnom sastavu vazduhoplovstva, a naročito u lovačkoj avijaciji. Tako već 1955 švedsko vazduhoplovstvo broji 33 lovačke (od kojih 3 noćnih lovaca), 12 lakobombar-

¹⁾ The Royal Swedish Air Force, *Air Power*, jul 1955.

derskih i 5 izviđačkih eskadrila. Sem toga, ono raspolaže i sa nekoliko vazduhoplovnih škola.

Sistem kontrole i obaveštavanja (kod nas služba VOJ — prim. D. M.) uključen je od 1948 u vazduhoplovstvo i do danas je znatno usavršen i potpuno modernizovan. Kontrolni centri i veliki broj hangara ugrađeni su u čvrste planinske stene, tako da je švedsko vazduhoplovstvo potpuno spremno čak i protiv napada nuklearnim oružjem.

Lovačka je avijacija opremljena isključivo mlaznim aparatima, od kojih su većina tipa SAAB J-29. Ovaj aparat postiže maksimalnu brzinu od preko 650 milja (990 km) na sat i dolazi u red američkog lovca F-86 Sabre i ruskog Mig-15. Lovačke eskadrile za noćnu borbu opremljene su aparatima Havilland Venom.

Izvesne jedinice lakih bombardera (jurišnika) još uvek raspolažu sa SAAB B-18 (dvomotorne klipne mašine), ali će se i one uskoro preoruzati na mlazne avione. Iste jedinice delimično raspolažu i tipovima Havilland Vampire, podešenim za ulogu jurišnika, ali je većina aparata za podršku napada na zemlji tipa SAAB A-29, varijanta J-29, koji je naoružan bombama i raketama. Uskoro će sve napadne (jurišne) aviojedinice biti snabdevene novim aparatima tipa SAAB A-32 Lansen koji imaju maksimalnu brzinu preko 685 milja (1044 km) na sat, te predstavljaju ofanzivno oružje velike moći.

Izviđačke jedinice vazduhoplovstva opremaju se sada aparatima varijante J-29 podešenim za izviđanje, označenim kao S-29C. Jedan manji broj aparata SAAB S-18 (usavršeni tip B-18) sa radarom biće, ipak, zadržan još izvesno vreme za mornaričku patrolnu službu.

Letački kadar se većim delom sastoji od aktivnih oficira i podoficira. Zadnji se regrutuju na kraći vremenski period (od 6 do 7 godina), ali je većini omogućeno da postanu aktivni oficiri po savlađivanju određenog programa u toku kursa u Nižoj vazduhoplovnoj akademiji.

Osnovna letačka obuka počinje desetomesečnim kursom pri avio-školi u Ljungbihedu. Ovde se slušaoci obučavaju na školskim aparatima za obuku SAAB Safir i AT-6 Harvard. Zatim prelaze na instrumentalno letenje, letenje u formacijama i noćno. U toku zadnjih dveju godina neke su se grupe obučavale i na školskim aparatima tipa Vampire. Ovaj se pokušaj pokazao tako dobar da je Harvard bio potpuno zamenjen ovim tipom aparata.

Posle osnovne obuke mladi piloti se raspoređuju u borbene aviojedinice radi taktičke obuke. Za ovo vreme oni lete na borbenim aparatima i obučavaju se u načinima vazdušne borbe, kao i u napadu na zemaljske ciljeve: mitraljiranjem, bombardovanjem, raketnim gađanjem itd. Ovaj drugi period obuke traje oko godinu dana, posle koga se piloti dele na dve grupe. Jedni, pošto polože prijemni ispit, postaju pitomci i stupaju u Nižu vojnu akademiju, dok drugi ostaju u puku na kratkom roku pilotske službe. U Vojnoj akademiji pitomci studiraju teorijske predmete godinu dana, sprovodeći istovremeno veoma aktivnu obuku letenja.

Švedska još uvek sprovodi svoju tradicionalnu politiku neutralnosti, koja bazira na održavanju jakih odbranbenih snaga. Kao zemlja sa ograničenim materijalnim izvorima, koja pripada grupi malih naroda, ona svoje potrebe za narodnu odbranu predviđa veoma ekonomično i racionalno. Zbog toga švedskim vazduhoplovstvom rukovodi relativno mali broj osoblja, kako u štabovima i bazama, tako i u aviojedinicama.

Što se tiče materijala, u švedskom se vazduhoplovstvu obraća veća pažnja na kvalitet nego na kvantitet. Zahvaljujući dobrom materijalnom obezbeđenju, kombinovanom sa snabdevanjem iz inostranstva, oprema švedskog vazduhoplovstva može se u svakom pogledu uporediti sa vazduhoplovstvima mnogo većih zemalja.

Ujesen 1954 podnesen je plan narodne odbrane za sledećih deset godina, koji je zajednički izrađen od strane sva tri vida (mornarice, vazduhoplovstva i kopnene vojske). U njemu je, pored ostalog, preporučeno dalje jačanje švedskog vazduhoplovstva.

Ovaj plan predviđa povećanje sadašnjeg broja aparata, bez formiranja novih aviojedinica, tako da se lovačke snage povećaju za 18%, laki bombarderi — jurišnici za 54%, a ukupan broj aparata za 22%. U istom periodu sistem vazduhoplovnih baza biće znatno usavršen i postavljen na potpuno savremenu osnovu. Odgovorni rukovodioci švedske narodne odbrane jednodušno su istakli svoje ubeđenje u sadašnji i budući značaj vazduhoplovnih snaga.

D. M.

BLISKI I SREDNJI ISTOK

IZRAELSKE ORUŽANE SNAGE

Današnju Izraelsku armiju sačinjavaju 24 brigade (3 aktivne i 5 rezervnih divizija, koje su potpuno uvežbane). Zahvaljujući dobro organizovanoj radiomreži i službi javljanja, Izrael je u mogućnosti da u roku od 2 časa izvrši mobilizaciju 150.000 ljudi (pored 80.000 koji se stalno nalaze pod oružjem). Počev od prošle godine izraelski oficiri nisu više obavezni da pohađaju vojne škole u inostranstvu, pošto je i u Izraelu osnovana Vojna akademija; isto se tako i avijatičari mogu sada obučavati po vazduhoplovnim bazama u Izraelu.

Uz znatna finansiska naprežanja (40% budžeta ide na Narodnu odbranu), Izrael je uspeo da kupi savremenu vojnu opremu (tenkove i avione); lako naoružanje i municija već se proizvode u zemlji, i to u dovoljnom broju, pošto Izrael čak i liferuje naoružanje drugim zemljama. Tako, naprimer, Burma je kupila u 1955 naoružanje i municiju za 450 miliona franaka.

Izraelsko vazduhoplovstvo se sastoji od 27 eskadrila, a mornarica ima 30 plovnih jedinica.

Izrael je jedina zemlja na svetu u kojoj je služenje vojnog roka obavezno za sve neudate žene. Mladići, koji se pozivaju u 18-toj godini u vojsku, služe 2 i po godine vojni rok, a žene 2 godine. Po otsluženju muškarci ostaju u vojnoj obavezi (prevedeni u rezervu) punih 28, a žene 14 godina. Izraelci se za to vreme svake godine pozivaju na vojnu vežbu.

(*Revue militaire d'information*, 25 novembar 1955)